

ZARZĄDZENIE NR 9/2021

Dyrektora Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii

z dnia 8 lutego 2021 roku

w sprawie wprowadzenia dokumentu pt. **Zasady prowadzenia superwizji klinicznej w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnienia realizowanego na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień**

§ 1.

Mając na uwadze konieczność wprowadzenia zasad i procedur dotyczących superwizji klinicznych realizowanych w ramach szkolenia w dziedzinie uzależnienia, na podstawie *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 roku w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień*, wprowadzam dokument pt. „Zasady prowadzenia superwizji klinicznej w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnień realizowanego na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień”. Dokument ten stanowi Załącznik nr 1 do Zarządzenia. Oświadczenie uczestnika szkolenia w dziedzinie uzależnień dotyczące superwizji klinicznej stanowi Załącznik nr 2 do Zarządzenia.

§ 2.

Niniejszy dokument został opracowany przez superwizorów reprezentujących podmioty szkolące, przedstawicieli podmiotów szkolących, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizujące zadania w ramach ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2005 r. nr 179, poz. 1484, 1485 z późn.zm.), ustawy z dnia 26 października 1982 r. o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych.

§ 3.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Data: 8 lutego 2021 roku

Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Piotr Jabłoński
Piotr Jabłoński

.....
Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii
Piotr Jabłoński

Zasady prowadzenia superwizji klinicznej w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnienia realizowanego na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkoleń w dziedzinie uzależnień

1. Superwizja kliniczna, zwana dalej superwizją stanowi integralną część programu szkolenia w dziedzinie uzależnień.
2. Superwizję w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnień prowadzi osoba, która znajduje się na liście superwizorów zamieszczonej na stronie internetowej Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (dalej: „KBPN”) zgodnie z § 2 ust. 2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień.
3. W procesie szkolenia w dziedzinie uzależnień przyjmuje się, że superwizja jest procesem uczenia się, w którym kandydat na specjalistę psychoterapii uzależnień/instruktora terapii uzależnień współpracuje z superwizorem, by w procesie ciągłego rozwoju zawodowego wzbogacać własne umiejętności. To z kolei sprzyja dobrostanowi jego klienta i zapewnia mu bezpieczeństwo (za *M.,C. Gilbert i K. Evans, 2004.*)
4. Przedmiotem superwizji jest uczenie umiejętności rozumienia procesu psychoterapii uzależnienia¹: wypowiedzi i zachowań pacjenta(ów), własnych interwencji terapeutycznych i ich znaczenia dla pacjenta oraz rozumienie i rozpoznawanie zjawisk występujących w relacji terapeutycznej.
5. Program zajęć superwizyjnych dla kandydatów:
 - na specjalistę psychoterapii uzależnień - obejmuje prezentację aktualnej pracy psychoterapeutycznej indywidualnej i grupowej z pacjentami uzależnionymi i bliskimi osób uzależnionych na różnych etapach psychoterapii, w tym na etapie zaawansowanym,
 - na instruktora terapii uzależnień - obejmuje prezentację aktualnej pracy terapeutycznej indywidualnej i grupowej z pacjentami uzależnionymi na początkowym etapie terapii.

¹ Przez psychoterapię uzależnień rozumie się psychoterapię osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, osób szkodliwie używających ww. substancji psychoaktywnych, osób uzależnionych czynnościowo oraz **ich bliskich**.

6. Superwizja wynosi co najmniej 80 godzin dydaktycznych. W czasie jej trwania superwizant zobowiązany jest do zrealizowania łącznie 100 godzin terapii indywidualnej i grupowej z pacjentami w podmiocie prowadzącym psychoterapię uzależnień zgodnie z – odpowiednio - przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Superwizant w Oświadczeniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszych Zasad potwierdza możliwość przeprowadzenia 100 godzin terapii indywidualnej i grupowej.
7. Superwizor prowadzący superwizję w ramach systemu szkoleń w dziedzinie uzależnień zobowiązany jest do przestrzegania zasad etyki zawodowej.²
8. Superwizor nie prowadzi superwizji w warunkach zależności służbowej, jeśli jest zatrudniony w jednej placówce z superwizantem, jeśli występuje pokrewieństwo z superwizantem, powiązania emocjonalne lub inne, które mogą zakłócić bezstronność osądu zawodowego i negatywnie wpływać na jakość procesu superwizji.
9. Uczestnikami grup superwizyjnych, prowadzonych w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnienia, zwanego dalej szkoleniem, mogą być osoby szkolące się w różnych podmiotach szkolących pod warunkiem, że uczestniczą w szkoleniu, które uzyskało rekomendację na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień. Odstępstwa od tej reguły wymagają uzgodnienia z KBPN.
10. Podmiot szkolący wydaje uczestnikowi szkolenia zaświadczenie, potwierdzające ukończenie z wynikiem pozytywnym poszczególnych jego części tj.: treningów psychologicznych (treningu intrapsychnicznego i treningu interpersonalnego), zajęć teoretycznych, zajęć warsztatowych, zawierające następujące informacje:
 - a) imię i nazwisko osoby, której zaświadczenie dotyczy, oraz jej numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia,
 - b) liczbę godzin szkolenia w każdej z ww. części.
11. Zaświadczenie, o którym mowa w punkcie 10 jest równoważne skierowaniu na superwizję kliniczną w ramach szkolenia w dziedzinie uzależnień. Uczestnik szkolenia przed podjęciem superwizji podpisuje Oświadczenie, które stanowi Załącznik nr 2 do Zarządzenia Dyrektora Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii nr

² Środowisko terapeutów uzależnień oraz Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i PARPA opracują wspólny Kodeks Etyki.

9/2021 z dnia 8 lutego 2021 r. Oświadczenie stanowi część dokumentacji prowadzonej przez podmiot szkolący.

12. Podmiot szkolący informuje uczestników szkolenia o wykazie superwizorów prowadzonym przez KBPN zgodnie z § 2 ust.2 pkt.2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie uzależnień dostępnym pod adresem <https://www.kbpn.gov.pl/portal?id=9001712>
13. Uczestnik szkolenia wybiera superwizora, z którego usług chce korzystać, z listy dostępnej pod adresem <https://www.kbpn.gov.pl/portal?id=9001712>, przestrzegając warunków, o których mowa w pkt. 8. Uczestnik szkolenia uzgadnia z superwizorem możliwość realizacji superwizji w określonym terminie i następnie pisemnie przekazuje podmiotowi szkolącemu informację zawierającą imię i nazwisko wybranego superwizora i uzgodniony z wybranym superwizorem termin superwizji. W przypadku funkcjonowania internetowej aplikacji zapisy odbywać się będą za jej pośrednictwem.
14. Podmiot szkolący może podpisać porozumienie o współpracy z wybranymi przez uczestników superwizorami i na prośbę superwizora udostępnia program szkolenia w wersji, która uzyskała rekomendację Dyrektora KBPN.
15. Wynagrodzenie dla superwizorów może być pokrywane w całości lub w części z budżetu KBPN lub Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: „PARPA”) według ustalonych stawek zgodnie z umową zawartą między KBPN lub PARPA a podmiotem szkolącym. Środki finansowe z KBPN lub PARPA wpływają na konto podmiotu szkolącego. W konkursie w roku 2021 na dofinansowanie przez KBPN/PARPA superwizji w ramach programu szkolenia w dziedzinie uzależnień stawka za 1 godzinę superwizji na 1 uczestnika grupy superwizyjnej wynosić będzie 23 zł. Całkowity koszt grupy superwizyjnej zależeć będzie od liczby osób w grupie superwizyjnej³. Dofinansowaniem nie obejmuje się kosztów obsługi administracyjnej, które będą kalkulowane na odrębnych zasadach przez podmiot szkolący.
16. W przypadku uczestników superwizji, których koszt superwizji nie jest pokrywany lub dofinansowany przez KBPN/PARPA ale z innych źródeł (środków własnych słuchaczy, pracodawcę lub inne), opłata za superwizję wpływa na konto podmiotu szkolącego.

³ W konkursach ogłaszanych przez Krajowe Biuro/PARPA w kolejnych latach stawka za godzinę superwizji dla 1 uczestnika może ulec zmianie. Dyrektor Krajowego Biura/PARPA co roku informować będzie o aktualnych stawkach za superwizję. Odpowiednio do ustalonej co roku przez Krajowe Biuro/PARPA stawki dofinansowania za 1 godzinę superwizji grupowej za 1 uczestnika zmianie ulegać będzie także stawka rekomendowana za 1 godzinę superwizji grupowej w przypadku wnoszenia opłaty z innych niż Krajowe Biuro/PARPA źródeł.

Rekomendowana stawka za 1 godzinę superwizji grupowej wynosi 23 zł. od osoby (kwota nie obejmuje kosztów obsługi administracyjnej).

17. Superwizja wynosi nie mniej niż 80 godzin. Po odbyciu przez superwizanta minimalnego wymiaru czasowego superwizji superwizor wystawia zaświadczenie zawierające informacje o wyniku odbytej superwizji (pozytywny, negatywny) lub formułuje zalecenia do kontynuowania superwizji.
18. W przypadku braku zaliczenia superwizji (wynik negatywny) superwizor uzasadnia na piśmie swoją opinię, omawia ją z superwizantem i informuje o swojej decyzji podmiot szkolący (przesyła kopię zaświadczenia). W takiej sytuacji superwizant może powtórzyć superwizję w nowej grupie u tego samego lub innego superwizora w liczbie co najmniej 80 godzin. W takim przypadku koszty 80 godzin superwizji pokrywa superwizant. Opłatę przekazuje na konto podmiotu szkolącego. Rekomendowana stawka za 1 godzinę superwizji grupowej jest zgodna ze stawką rekomendowaną na rok, w którym superwizja jest powtarzana (kwota nie obejmuje kosztów obsługi administracyjnej ponoszonej przez podmiot szkolący).
19. W przypadku, gdy superwizant zrealizuje 80 godzin superwizji, a superwizor ocenia iż poziom prezentowanych przez niego umiejętności terapeutycznych nie jest wystarczający do wydania zaświadczenia z wynikiem pozytywnym, istnieje możliwość wydłużenia superwizji w wymiarze nie większym niż 40 godzin dydaktycznych (jeżeli liczba godzin w opinii superwizora powinna być większa niż 40 godzin to jest to wskazanie do powtórzenia superwizji w całości). Superwizor omawia zalecenia do dalszej superwizji z superwizantem i informuje o sytuacji podmiot szkolący. Dodatkowa liczba godzin superwizji odbywa się u tego samego superwizora w prowadzonej przez niego grupie superwizyjnej lub w ramach indywidualnych superwizji. Koszt dodatkowych godzin superwizji pokrywa superwizant za pośrednictwem podmiotu szkolącego. Rekomendowany koszt superwizji w grupie wynosi 23 zł. od osoby (kwota nie obejmuje kosztów obsługi administracyjnej). W przypadku odrabiania superwizji w ramach indywidualnych superwizji superwizant płaci zgodnie z ustaloną z superwizorem i podmiotem szkolącym stawką godzinową, znaną mu przed rozpoczęciem superwizji. Rekomendowana stawka wynagrodzenia za 1 godzinę indywidualnych superwizji nie powinna być wyższa niż rekomendowane wynagrodzenie za 1 godzinę superwizji grupowej w grupie liczącej 7 osób. W przypadku superwizji indywidualnej rekomendowany przelicznik za 8 godzin superwizji grupowej wynosi ok. 2 godzin superwizji indywidualnej. W sytuacji gdy

superwizor rekomenduje superwizantowi wydłużenie superwizji w wymiarze nie większym niż 40 godzin superwizant może podjąć decyzję o powtórzeniu superwizji w całości tj. 80 godzin u tego samego lub innego superwizora.

20. Kryteria zaliczenia superwizji:

a) dla specjalisty psychoterapii uzależnień:

- właściwe rozumienie problemów pacjenta⁴ i zjawisk zachodzących w procesie terapeutycznym,
- umiejętność obserwacji, analizy i rozumienia relacji terapeutycznej,
- umiejętność dokonywania korektywnych zmian w swojej pracy terapeutycznej,
- umiejętność przyjmowania i udzielania informacji zwrotnej w trakcie superwizji,
- umiejętność różnorodnej interpretacji i rozumienia problemów pacjenta oraz wykorzystania tej wiedzy w procesie terapii,
- umiejętność rozumienia i stosowania interwencji terapeutycznych na różnych etapach procesu terapeutycznego,
- umiejętność rozumienia i wykorzystywania procesu grupowego w pracy terapeutycznej,
- prezentowanie postawy wskazującej na postępowanie w zgodzie z etyką zawodową,
- umiejętność stosowania wiedzy teoretycznej w praktyce,
- obecność na zajęciach,
- prezentacja materiału w formie nagrania, pisemnej transkrypcji lub ustnego opisu.

b) dla instruktora terapii uzależnień

- umiejętność stosowania oddziaływań terapeutycznych na początkowym etapie terapii uzależnienia zgodnie z kompetencjami,
- umiejętność przyjmowania i udzielania informacji zwrotnej w trakcie superwizji,
- umiejętność dokonywania korektywnych zmian w swojej pracy terapeutycznej,

⁴ Przez pacjenta rozumie się osobę uzależnioną od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, osób szkodliwie używających ww. substancji psychoaktywnych, osób uzależnionych czynnościowo oraz ich bliskich.

- umiejętność różnorodnej interpretacji i rozumienia problemów pacjenta oraz wykorzystania tej wiedzy w procesie terapii,
- umiejętność rozumienia interwencji terapeutycznych na różnych etapach procesu terapeutycznego,
- umiejętność rozumienia i wykorzystywania procesu grupowego w pracy terapeutycznej,
- prezentowanie postawy wskazującej na postępowanie w zgodzie z etyką zawodową,
- umiejętność stosowania wiedzy teoretycznej w praktyce,
- obecność na zajęciach,
- prezentacja materiału w formie nagrania, pisemnej transkrypcji lub ustnego opisu.

21. W przypadku prowadzenia przez superwizora superwizji zespołu, w którym pracuje uczestnik jego grupy superwizyjnej prowadzonej w ramach systemu szkoleń, czas tej superwizji (zespołu) nie może być traktowany jako superwizja realizowana w ramach programu szkolenia.
22. Od superwizora oraz uczestników superwizji oczekuje się udziału w badaniach ewaluacyjnych służących podniesieniu jakości szkoleń.
23. Superwizor informuje uczestników na pierwszym spotkaniu o zasadach superwizji, w tym o możliwościach i sposobach odrabiania nieobecności. Koszty superwizji związanej z odrabianiem nieobecności pokrywa superwizant i rozlicza z superwizorem poprzez podmiot szkolący. Superwizant może odrabiać nieobecności w nowej grupie szkoleniowej za jej zgodą, na której obowiązują pozostałe zasady dotyczące spotkań grupowych (m.in. dopuszczalna liczba osób) lub w ramach indywidualnych spotkań superwizyjnych. W przypadku odrabiania superwizji w grupie rekomendowana stawka wynosi 23 zł za godzinę superwizji (kwota nie obejmuje kosztów obsługi administracyjnej). W przypadku odrabiania superwizji w ramach indywidualnej superwizji superwizant płaci zgodnie z ustaloną z superwizorem i podmiotem szkolącym stawką godzinową, znaną mu przed rozpoczęciem superwizji.
24. Optymalny czas trwania jednej sesji superwizji wynosi od 6 do 8 godzin dydaktycznych. Sesje superwizji nie powinny odbywać się częściej niż 1 raz na 3 lub 4 tygodnie przez okres ok. 8 - 12 miesięcy.

25. Superwizja może być prowadzona w grupach liczących od 5 do 7 osób.
26. Uczestnik superwizji ma obowiązek przygotować materiał do pracy na każde spotkanie superwizyjne w formie ustnego opisu, nagrania lub pisemnej transkrypcji. Superwizor dba o to, aby każdy uczestnik superwizji miał przestrzeń do przedstawienia i omówienia przygotowanego materiału podczas zajęć superwizyjnych.
27. Superwizor prowadzi oddzielną dla każdej grupy superwizyjnej dokumentację z przebiegu każdej sesji superwizji, która obejmuje w szczególności następujące informacje:
- data spotkania superwizyjnego i czas jego trwania (liczba godzin),
 - imiona i nazwiska uczestników sesji superwizji,
 - krótka informacja o obszarach tematycznych będących przedmiotem superwizji i formie przygotowanego przez każdego uczestnika materiału superwizji (ustny opis, transkrypcja lub nagranie).
28. Po zakończeniu superwizji superwizor wydaje superwizantowi zaświadczenie zawierające następujące informacje:
- imię i nazwisko superwizanta oraz jego numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - datę urodzenia superwizanta,
 - zakres superwizji (instruktor terapii uzależnień/specjalista psychoterapii uzależnień),
 - termin odbywania superwizji,
 - liczbę odbytych godzin superwizji klinicznej,
 - nazwę podmiotu szkolącego,
 - informacje o wyniku superwizji (pozytywnym lub negatywnym lub wskazanie do wydłużenia superwizji) wraz z krótkim uzasadnieniem,
 - datę oraz imię i nazwisko superwizora prowadzącego superwizję.
29. Superwizor przesyła kopię zaświadczenia, o którym mowa w pkt. 28, do podmiotu szkolącego w terminie 30 dni od daty zakończenia superwizji. Podmiot szkolący przechowuje kopię zaświadczenia do dnia 31 grudnia 2025r.

30. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, podmioty szkolące oraz superwizorzy udostępniają słuchaczom niniejszy dokument.

Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Zatwierdził:

Piotr Jabłoński
Piotr Jabłoński

.....
Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii
Piotr Jabłoński

OŚWIADCZENIE
uczestnika szkolenia
w dziedzinie uzależnień dotyczące superwizji klinicznej
(Oświadczenie jest przechowywane przez podmiot szkolący)

Ja, niżej podpisany/a
uczestnik szkolenia prowadzonego przez podmiot szkolący:
.....niniejszym oświadczam, że:

- **Współpracuję z placówką leczniczą (placówkami), w której prowadzona jest psychoterapia osób uzależnionych⁵ i/lub ich bliskich**
- **W czasie trwania superwizji klinicznej mam zapewnioną możliwość prowadzenia terapii uzależnionych pacjentów i/lub ich bliskich pacjenta, a tym samym gromadzenia materiału do superwizji,**
- **W czasie trwania superwizji mam możliwość zrealizowania 100 godzin pracy indywidualnej i grupowej z osobami uzależnionymi i/lub ich bliskimi**

Data: 8 lutego 2021 roku

Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii
Zatwierdził:
Piotr Jabłoński
Piotr Jabłoński

.....
Dyrektor Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii
Piotr Jabłoński

⁵ Przez psychoterapię uzależnień rozumie się psychoterapię osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, osób szkodliwie używających ww. substancji psychoaktywnych, osób uzależnionych czynnościowo oraz **ich bliskich**.